

Invoering omgevingswet

De financiële opgave en het coalitieakkoord

De Omgevingswet treedt in 2021 in werking en geeft gemeenten meer mogelijkheden om ambities in de fysieke leefomgeving te realiseren. Dit kan met nieuwe juridische en digitale instrumenten, meer bestuurlijke afwegingsruimte en een andere manier van werken.

Impact invoering Omgevingswet

De Omgevingswet heeft een grote impact op de gemeentelijke organisatie, de werkprocessen en de begroting. Gemeenten moeten veel complexe afwegingen en keuzes maken (zie ook het [Kompas Omgevingswet](#)). Gemeenten kunnen de veranderopgave langs drie sporen formuleren:

- Het kerninstrumentarium: wat moet er gebeuren voor een goede omgevingsvisie en een goed omgevingsplan? Wat betekent dat voor de uitwerking van de overige instrumenten?
- Anders werken: hoe gaan de kerninstrumenten goed werken in de praktijk? Welke andere werkwijze, houding en gedrag moeten bestuurders en ambtenaren daarvoor aannemen?
- Informatievoorziening: wat is nodig om te kunnen aansluiten op het DSO en om er in de praktijk goed mee te werken? Welke voorbereidingen vraagt dat?

Financiële impact Omgevingswet

In 2016 is een financieel akkoord Omgevingswet gesloten door Rijk, IPO, Unie en de VNG. Daarin zijn de volgende afspraken gemaakt:

- Rijk betaalt de eenmalige investeringskosten voor de bouw van het digitale stelsel, het informatiepunt en de invoeringsondersteuning.
- Gemeenten gaan meebetalen aan de structurele uitvoeringskosten van het digitale stelsel en een centraal informatiepunt over de Omgevingswet voor overheden. De jaarlijkse onderhoudskosten worden als volgt verdeeld: 19% Rijk, 70% gemeenten, 6% provincies, 5% waterschappen.

- De besparingen door de invoering van de Omgevingswet komen ten gunste van alle betrokken partijen.
- Alle partijen zijn verantwoordelijk voor de eigen invoeringskosten (transitiekosten), zoals het volgen van opleidingen, organisatie- en cultuurveranderingstrajecten en aansluiting van eigen digitale voorzieningen op het landelijke digitale stelsel.

Financieel Dialoogmodel

Het Financieel Dialoogmodel Omgevingswet is een model dat door VNG en Deloitte is ontwikkeld voor gemeenten. Het geeft een indicatie van de invoeringskosten, exploitatielasten en frictiekosten rond de invoering van de Omgevingswet.

Het model is bedoeld om de dialoog over de invoering van de Omgevingswet binnen de gemeente op te starten, dan wel richting te geven. Het biedt houvast voor zowel organisatorische onderwerpen als ook voor de mogelijke financiële impact van de invoering. Voor vragen over het Financieel Dialoogmodel Omgevingswet kunt u contact opnemen met info@vng.nl.

Wat is inancieel nodig rond de coalitievorming?

De invoeringsdatum is verschoven naar 1 januari 2021. De nieuwe datum heeft geen gevolgen voor de einddatum van de transitie in 2029. In 2024 moet de omgevingsvisie klaar zijn, in 2029 de omgevingsplannen conform de Omgevingswet. In de tabellen is een grove inschatting van de extra kosten voor de invoering opgenomen, inclusief de extra programmakosten als gevolg van de latere invoeringsdatum.

Toelichtingen tabellen

Op basis van het in 2017 door gemeenten ingevulde financieel dialoog modellen is een grove inschatting gemaakt waar gemeenten rekening mee moeten houden. Hieraan kunnen geen rechten worden ontleend.

Kijk kritisch naar de bedragen en gebruik het financieel dialoog model en het kompas Omgevingswet om aan te scherpen en te onderbouwen. Gebruik de volgende vragen om wellicht meer of minder kosten te ramen:

- Welke kosten moeten ketenpartners maken waarvan een deel bij de gemeente landt als mede-eigenaar/-opdrachtgever?

- Welk ambitieniveau heeft uw gemeente bij de invoering van de Omgevingswet? En wat is uw vertrek- c.q. 0-situatie? Zijn bijvoorbeeld [randvoorwaarden](#) op orde.
- Welke andere (verander)trajecten spelen nu en in de toekomst, waar de Omgevingswet op kan aanhaken? Bijvoorbeeld een traject verbetering dienstverlening.
- In hoeverre kan worden samengewerkt met buurgemeenten voor de interpretatie en invulling van de Omgevingswet?
- Heeft u het financieel dialoogmodel ingevuld en daarbij de mogelijkheden gebruikt voor het onderscheid tussen reguliere kosten en extra kosten?

Gemiddelde kosten per inwoner						
	Klein (tot 25.000)	Middel (tot 50.000)	Middelgroot (tot 100.000)	Groot (> 100.000)	G4	Totaal
Totale kosten (x100.000)	201,3	271,0	117,7	143,2	43,6	776,9
Totaal aantal inwoners (x100.000)	2,6	4,7	3,4	3,7	2,2	16,7
Gemiddelde kosten per inwoner	€ 77	€ 57	€ 35	€ 39	€ 20	€ 47

Tabel 1

In tabel 1 is te zien hoe hoog de gemiddelde kosten per inwoner per omvang van de gemeente zijn. De gemiddelde kosten per inwoner voor een kleine gemeente is bijvoorbeeld € 77,-.

Gemiddelde kosten per omvang						
	Klein (tot 25.000)	Middel (tot 50.000)	Middelgroot (tot 100.000)	Groot (> 100.000)	G4	Totaal
Aantal gemeenten (2018)	162	139	49	26	4	380
Totaal (x100.000)	201,3	271,0	117,7	143,2	43,6	776,9
Gemiddelde kosten per omvang (x1.000.000)	€ 1,2	€ 1,9	€ 2,4	€ 5,5	€ 10,9	€ 2,0

Tabel 2

In tabel 2 is te zien hoe hoog de gemiddelde kosten per omvang gemeente zijn. De gemiddelde kosten voor een kleinere gemeente zijn bijvoorbeeld € 1,2 miljoen in totaal voor een periode tot 2024.